

УДК 330.1

Заровна К. М.

Київський національний торговельно-економічний університет

СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Досліджено семантичну сутність економічної стійкості підприємства та хронологію появи даного поняття. Здійснено порівняння понять стабільності та стійкості, фінансової та економічної стійкості. Розкрито взаємозв'язок між сталим розвитком підприємства та економічною стійкістю.

Ключові слова: економічна стійкість, економічна стабільність, фінансова стійкість, сталий розвиток, підприємство.

Постановка проблеми. Останнім часом суттєво активізувались наукові розробки українських дослідників з проблематики економічної стійкості як на макроекономічному (національному, регіональному), так і мікроекономічному рівнях (підприємство). Умови господарювання сучасних підприємств носять досить складний і непередбачуваний характер, змінюються надзвичайно швидко, що перешкоджає їхньому функціонуванню й поступальному розвитку, а отже, обумовлює підвищений інтерес до даної проблематики. Незважаючи на чисельні дослідження даного поняття на рівні окремого суб'єкта господарювання, єдності поглядів щодо сутності економічної стійкості, а головне – інструментарію оцінювання та механізмів забезпечення, поки що не досягнуто.

Очевидно, що стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик діяльності, і чим вона вища, тим вище незалежність організації від змін ринкової кон'юнктури, чим нижче – тим, в кінцевому випадку, вища вірогідність банкрутства. Рівень стійкості відображає для партнерів, скажімо, рівень безпеки ділового партнерства з контрагентом, його спроможність виконати свої ділові обов'язки в умовах змін внутрішнього та зовнішнього середовища та при виникненні незапланованих подій, все це також обумовлює інтерес до управління стійкістю як економічною категорією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика стійкості тривалий час активно вивчається в економічній науці. Вперше питання стійкості в контексті економічної проблематики розглянуті в теоретичних працях, присвячених дослідженню ринкової рівноваги в умовах досконалої конкуренції. Найбільш відомі серед інших праці Л. Вальраса, Дж. Р. Хікса, П. Самуельсона, А. Вальда. В них були достатньо глибоко досліджені питання стійкого ринку з технічної сторони, тобто відносно економічних процесів (параметрів руху попиту та пропозиції до точки рівноваги в класичній ринковій моделі Л. Вальраса та в неокласичних моделях), але не відносно економічних систем. На сьогодні питанням вивчення сутності поняття «економічна стійкість» присвячується досить багато праць вітчизняних вчених, таких як Р.В. Фецир, Х.С. Баранівська, О.В. Сергєєва, Т.І. Поверляк та ін., багато в чому їх погляди співпадають, в дечому різняться, адже для України дана проблематика є досить новою. Ми поділяємо такий інтерес до даного поняття та вносимо свою лепту в його дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В економічній літературі поки ще немає загально визнаної методики оцінки рівня економічної стійкості підприємства та загальноприйнятого розуміння її сутності. Дані дискусії ведуться навколо ототожнення економічної стійкості

зі фінансовою стійкістю та між співвідношенням понять «стабільність», «стійкість» і «сталість». Також слід визначитись в доцільності використання поняття «сталий (стійкий) розвиток».

Мета статті. Основною метою даної статті є визначення поняття економічної стійкості підприємства та дослідження його виникнення й доцільності використання.

У теорії систем, яка розглядає економічні об'єкти як складні і різнобічні господарські системи, стійкість визнається одною з інтегральних характеристик складного об'єкта, що відображають його взаємозв'язок з середовищем, внутрішню структуру та поведінку і є одною з якостей першого порядку будь-якої системи. Економічною наукою саме поняття стійкості було запозичене в теорії систем, тоді як економічні об'єкти почали розглядатись як складні і різнобічні господарські системи. В системному аналізі і синтезі стійкість використовується в комплексі інтегральних характеристик складного об'єкта, що відображають його взаємозв'язок з середовищем, внутрішню структуру та поведінку, і являється одним з якостей першого порядку будь-якої системи. В загальному розумінні під стійкістю розуміють спроможність системи зберігати деякі її властивості по відношенню до збурень або невизначеності деяких параметрів самої системи чи зовнішнього середовища. Стійкість у взаємозв'язку з іншими першочерговими якостями системи, а саме з надійністю, керованістю, самоорганізацією забезпечують їй живучість, тобто відносно довготривалий період існування системи, протягом якого вона виконує основні притаманні їй функції, прагнучи досягнути запланованих цілей, а також сприяють її ефективності, що в кінцевому випадку формує її безпеку.

В табл. 1 наведена характеристика синонімічних понять, навколо доцільності використання яких у поєднанні зі словом «економічна», вітчизняними науковцями ведеться дискусія.

Як бачимо, не існує абсолюту у визначенні даного поняття; окрім того, до цих пір незрозуміло, який аналог в англійській мові відповідає українському поняттю «стійкість» (рос. «устойчивость»), там поширено «stability», що розуміємо як стабільність. Європейська наукова думка передбачає разом із словом «економічна» («economic») використовувати «sustainability», що в переважній більшості випадків перекладають саме як стійкість, вбачаємо це закономірним, адже, розібравши це двокореневе поняття на його первинні терміни («sustain» – витримувати, підтримувати та «ability» – здатність, спритність, вміння, компетенція, можливість, талант), стає зрозумілим, що по сенсу воно означає: здатність чи навіть вміння витримувати.

Діяльність підприємства передбачає його постійний розвиток, тому й виникають дискусії щодо того, чи може розвиток бути сталим чи стійким.

Таблиця 1
Характеристика поняття «стійкий»
та його синонімів (узагальнено за [1])

Поняття	Характеристика
Сталий	1. Який не змінюється, зберігає той самий склад, розмір, однакову форму, величину; незмінний, постійний; який не зазнає коливань, не піддається змінам, стійкий; 2. Стала – постійна, незмінна величина у низці тих, що змінюються; 3. Який не припиняється, не переривається, триває весь час, безперервний; 4. Розрахований на довгий час, призначений для тривалого функціонування, не тимчасовий; 5. Твердий, непохитний; який надійно забезпечує існування, розвиток чого-небудь.
Стойкий	1. Здатний твердо стояти триматися, не падаючи, не коливаючись; який відбувається спокійно, розмірено; урівноважений; 2. Який довго зберігає і виявляє свої властивості, не піддається руйнуванню, псуванню; 3. Для якого характерні стабільність, постійність; сталий; довготривалий 4. Здатний витримати зовнішній вплив, протидіяти чомусь; здатний зберігатися, існувати за несприятливих умов; витривалий; який не піддається сторонньому, перев. негативному впливу; який ведеться з наполегливістю, непохитністю, твердістю
Стабільний	Сталий, незмінний, стійкий
Незмінний	1. Який не змінюється або не може змінюватися; такий самий 2. Який є постійним атрибутом кого-, чого-небудь, завжди наявний, звичайний для когось; обов'язковий, неодмінний 3. Який не підмінюється, не замінюється

Зустрічаються наступні визначення дефініції розвитку [2]: неперворотна, направлена, закономірна зміна матеріальних і ідеальних об'єктів (філос.); вищий тип руху, що характеризується переходами від старого до нового, від одного якісного стану до іншого (філос.); збільшення кількості і якості доступних можливостей (психол.); набуття нових якостей, способів прогресивного перетворення людини або системи (психол.); процес освоєння простору можливостей; зміна, яка, як правило, призводить до росту; процес і результат кількісних і якісних змін та ін..

Як бачимо, в більшості випадків до розвитку відносять такі процеси, як підвищення складності якої-небудь системи, збільшення масштабів явища, кількісний ріст і якісне покращення. Отже, у феноменологічному плані «розвиток» пов'язується зі специфічним процесом зміни чого-небудь.

У монографії О.В. Раєвнєвої проведено ґрунтовне дослідження терміну «розвиток», за результатами якого визначено три підходи до розуміння категорії «розвиток системи»: розвиток як властивість; розвиток як дефініція; розвиток як порівняльна характеристика об'єкта [3, с. 96].

Безумовно, виникали і виникають дискусії щодо того, чи може розвиток бути сталим, який термін коректніше використовувати – «сталість» чи «стійкість» для характеристики поняття «розвиток», але такі дискусії є тільки ще одним підтвердженням актуальності даної проблематики. В енциклопедичних виданнях обидві ці терміни наявні та співіснують (табл. 2).

Поняття «стійкий розвиток» (деякі перекладають з англ. «sustainable development» – сталий розвиток) почало використовуватися з 70-80-х рр. XX ст. після енергетичної кризи з метою характеристики сталості економічної, екологічної та соціальної складових. Далі з глобального рівня воно поширилося на рівень окремих національних економік та галузей.

Таблиця 2
Термінологічний апарат концепції
стійкого розвитку

Поняття	Тлумачення
Розвиток сталий	незворотні та закономірні сутнісно-якісні зміни суспільства на основі оптимального поєднання і раціоналізації економічної, екологічної та соціальної сторін такого розвитку з урахуванням потреб майбутніх поколінь [4, с. 277]
Стабільний розвиток	стійкий розвиток економіки, за якого економічна система перебуває у стані відносної рівноваги за незмінної внутрішньої сутності, а отже, дії однотипних економічних законів [4, с. 361].
Стойкий розвиток	особливий економічний розвиток, який забезпечує задоволення всебічних потреб нинішнього покоління без завдання шкоди можливостям прийдешніх поколінь забезпечити свої власні потреби [5, с. 514].

Питання про необхідність переходу до стійкого розвитку вперше було поставлено Світовою Комісією з навколишнього середовища та розвитку, очолюваною прем'єр-міністром Швеції пані Г. Брунтланд. Визначення цього поняття було сформовано у доповіді цієї комісії «Наше спільне майбутнє». Основні принципи стійкого розвитку були проголошені на світовому саміті з природного середовища і розвитку (Ріо-92), що відбувся в Ріо-де-Жанейро в червні 1992 . Подальшого розвитку ідеї Комісії набули в рішеннях Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, зокрема у документах Програма дій «Порядок денний на XXI століття» (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), «Rio + 5» (Нью-Йорк, 1997 р.), «Rio + 10» (Йоганнесбург, 2002 р.), Цілі розвитку тисячоліття (2000 р.), «Rio + 20» (2012 р.) та низці інших документів [6].

Першочерговим завданням вищезгаданих імперативів була екологізація діяльності, загалом виробництва, та коли питання торкнулося розподілу економічних ресурсів, ця проблематика стала пріоритетною для економічної науки. Метою даної концепції є забезпечення стабільного розвитку світового господарства на основі економічного і раціонального використання ресурсів. Згодом вона знайшла відображення у теорії економічної безпеки держави – «ecosestate» («economic security of state»), яку можна забезпечити лише за економічної стійкості її компонентів (територій, галузей економіки, підприємств) [7]. Складовими (передумовами) стійкого розвитку міжнародним співтовариством визнані економічна стійкість; соціальне благополуччя; екологічну рівновагу; міжнародну солідарність [8].

На думку Л.Г. Мельника, є деяка суперечливість, алогічність російськомовного варіанту перекладу терміну «Sustainable development» – «устойчивое развитие», адже «устойчивость» (стійкість) передбачає рівновагу, а «розвиток» можливий тільки за умови постійного виходу системи з рівноважного стану [9]. Поняття «економічна сталість» та «економічна стійкість» російською звучить як «экономическая устойчивость», а не «экономическая стабильность», англійською ж дані два слова останнім часом перекладають одним словом – «sustainability», а не «Sustainable development». Тобто мова йде не про окремо «стійкий» та «розвиток» а про певний стан стійкості, що при цьому передбачає розвиток і не викликає ніяких суперечностей між поняттями «стійкість» та «розвиток», тобто існує стан стійкого розвитку. Тобто на сьогодні, ми вважаємо, доречно в

економічній думці російське «устойчивость», в залежності від контексту, сприймати як «сталість», або як «стійкість» (якщо економічна то стійкість), англійське «sustainability» як «стійкість».

Тому слід зауважити, що для дослідження «економічної стійкості» в принципі слід її визначати як цілісне поняття, а саме як стан стійкого економічного розвитку без поділу окремо на «економічну» та «стійкість», і не сприймати перше виключно як характеристику другого. Адже, використовуючи поняття «економічна стабільність», мова може йти про економічну стабілізацію, а не про стійкий розвиток. Також стабільність ототожнюють з незмінністю, що для поняття «економічна стійкість», на нашу думку, як було доведено вище, апіорі неможливо. Отже, «стабільність» – все ж ширше поняття, аніж «стійкість». Окрім того, в науковій думці загальноприйнятими є поняття «фінансова стійкість», набуває популярності «соціальна стійкість», «екологічна стійкість», які передбачають звуження поняття стійкості ще однією вагомою відмінною характеристикою стійкості – захищеність. Тому, підсумовуючи, слід зазначити, що, на наш погляд, по відношенню до підприємств в широкому сенсі при дослідженнях стабілізаційних та захисних інструментів їх діяльності коректніше використовувати поняття «економічна стійкість».

Дійсно, часто термін «економічна стабільність» ототожнюють із терміном «економічна стійкість», проте таке ототожнення не є вірним. Термін «економічна стабільність» є ширшим, бо це стан, коли економічна система функціонує в стані рівноваги, зберігаючи незмінною свою структуру. Тоді коли економічна стійкість – це здатність зберігати показники на певному рівні, незважаючи на постійний вплив зовнішнього та внутрішнього середовища [10].

Іншим, найважливішим дискусійним питанням вважають співвідношення фінансової та економічної стійкостей. В сучасній економічній літературі, нарівні з поняттям «економічна стійкість підприємства» (ЕСП), фігурують фінансово-економічна та організаційно-економічна стійкості. На наш погляд, такий поділ звичайно можливий, але економічна стійкість підприємства, скоріше, об'єднує два останні поняття, аніж є рівнозначною з ними. В деяких випадках економічну стійкість звужують до фінансової, або, навпаки, фінансової стійкості надають широке коло характеристик, які, на нашу думку, притаманні економічній стійкості підприємства.

Найбільше ототожнення відбувається саме з поняттям «фінансова стійкість», чи «фінансово-економічна стійкість», коли її розуміють як комплексне поняття, що відображає не тільки успішне використання всіх наявних на підприємстві фінансових ресурсів, а й контроль за трудовими ресурсами чи виробничим циклом через грошові потоки фінансово-господарської системи підприємства. Тобто Є.О. Гукалова та О.Б. Федотова вказують, що фінансову стійкість підприємства слід розуміти як здатність здійснювати основні та інші види діяльності в умовах підприємницького ризику і мінливого середовища бізнесу з метою максимізації добробуту власників, зміцнення конкурентних переваг організації з урахуванням інтересів суспільства і держави [11].

Наближеним до вищевказаного поняття фінансової стійкості підприємства є характеристика його С.А. Кочетковим та С.В. Тихомировим, згідно з якою фінансова стійкість – це характерис-

тика стану підприємства, при якому оптимальна структура наявних у нього ресурсів і факторів дозволяє досягати максимально ефективних результатів діяльності, які, в свою чергу, за умови виконання всіх зобов'язань підприємства, дають йому можливість в мінімальні терміни здійснювати перехід до наступної стадії життєвого циклу. Фінансова стійкість, головним чином, визначається відносним положенням підприємства по відношенню до максимально можливого, кращого положення самого підприємства в даних економічних умовах, з урахуванням внутрішніх і зовнішніх факторів [12].

Таке бачення існує, і ми поділяємо ту думку, що фінансові потоки присутні в будь-якій сфері діяльності підприємства, але ми пропонуємо фінансову стійкість розглядати як складову економічної стійкості, разом з трудовою чи соціальною стійкістю, адже персонал також присутній в будь-якій сфері його діяльності, але співвідношення соціально-економічної та економічної стійкості як рівнозначних понять, на наш погляд, не є доцільним. Фінансова стійкість має бути оціночною фінансовою категорією управління підприємством та заходами по досягненню платоспроможності, ліквідності, рентабельності капіталу та ефективному обігу фінансових потоків. Такого ж погляду притримуються багато науковців; так, на думку О.О. Леонової, фінансова стійкість є комплексним поняттям, що відображає стабільний рівень фінансової спроможності, при якому фінансові ресурси, їх розподіл і використання в умовах негативного впливу внутрішніх і зовнішніх факторів підприємницького середовища, регулюючої ролі держави і управлінських рішень здатні забезпечити сталий фінансовий розвиток в короткостроковому і довгостроковому періодах, що базуються на постійній підтримці раціонального співвідношення між елементами вертикальної структури необоротних та оборотних активів та джерелами їх фінансування (пасивами), і виконанні умов забезпечення рентабельності, ліквідності, платоспроможності, фінансової незалежності, кредитоспроможності, фінансової міцності, фінансової активності та ефективності грошових потоків [13].

По суті, фінансова стійкість за допомогою фінансових інструментів і показників відображає результати діяльності підприємства. Однак у цьому разі не пояснюються причини і умови, які призвели до отриманих результатів, не відображені ресурси, тобто об'єктивні можливості підприємства, не враховується економічний потенціал підприємства, а отже, неможливо ухвалювати ефективні управлінські рішення, хоча фінансова складова все ж є важливою частиною. Економічна стійкість є більш широким поняттям, ніж фінансова стійкість, це комплексна характеристика, тому що вона відображає вплив різних зовнішніх і внутрішніх факторів на окремі елементи і економіку підприємства в цілому. Економічна стійкість відображає здатність підприємства зберігати свою цілісність (функціонувати в заданому режимі) при різних зовнішніх і внутрішніх впливах, а також прогресивно (ефективно) розвиватися.

Отже, економічна стійкість підприємства – це інноваційне поняття, яке в Енциклопедії інновацій розуміється як збалансований стан матеріальних, фінансових, трудових, інтелектуальних, інформаційних та ін. ресурсів підприємства, а також раціональність їх використання, що забезпечує досягнення результативності та ефективності діяльності підприємства в поточному і в перспек-

тивному періодах [5]. Тобто, безумовно, мова йде про перспективний розвиток підприємства.

У сучасній науковій літературі поняття «стійкий» найчастіше використовується разом з поняттям «розвиток», оскільки саме така термінологічна конструкція стала ключовим терміном концепції (імперативу, ідеології) глобального стійкого розвитку, яка вважається найбільш перспективною для XXI століття і навіть усього третього тисячоліття.

Узагальнюючи існуючі в сучасній літературі визначення поняття «економічна стійкість», можна виокремити п'ять принципово різних підходів до трактування змісту цього поняття:

1. Розгляд проблеми стійкості відповідно до положень концепції «стійкого розвитку» («sustainable development»). Основні положення даної концепції були розглянуті вище, оскільки, на нашу думку, на сьогоднішній день вона є основоположною; зрозуміло що за відомою теорією сталого розвитку такий показник буде покращуватись за рахунок внутрішньої консолідації та поступового ресурсозбереження (зменшення співвідношення обсяг ресурсів\результат діяльності).

2. Розгляд стійкості із застосуванням терміну «Steady state» (стійкий стан), який відображає умови динамічної рівноваги економічної системи.

3. Використання як основи тлумачення концепції стійкого економічного зростання (sustained positive economic growth), що характеризує динамічну рівновагу економічної системи і її ефективний розвиток, що є об'єднанням та удосконаленням двох попередніх підходів.

4. Розгляд проблеми стійкості підприємства з точки зору його фінансової стійкості, уникнення банкрутства і забезпечення конкурентоспроможності. Зокрема, в стійкості фірми тлумачиться наступним чином: характеристика підприємства, яке здійснює свою діяльність у нормальному режимі, а саме виконує свої зобов'язання перед співробітниками, кредиторами, юридичними особами, співробітниками, державою за рахунок достатнього перевищення доходів над витратами. Стійкість підприємства є інструментом експертної оцінки фінансово-господарського стану підприємства, вона необхідна при визначенні співвідношення власних і позикових активів підприємства, темпів нагромадження власних коштів за рахунок здійснення господарської діяльності, співвідношення зобов'язань компанії в довгостроковій і короткостроковій перспективах, забезпечення матеріальними оборотними коштами з власних джерел дохід [14, с. 699].

5. Розгляд економічної стійкості на базі досягнень процесного підходу до організації управління бізнес-системами. Підхід до управління

з позицій процесу дозволяє системно пов'язати між собою функціональні напрями в діяльності підприємства, побудувати прозорі і зрозумілі схеми реалізації управлінських завдань, оцінити і оптимізувати використовувані ресурси. Однією із найважливіших переваг такого підходу стала можливість вимірювати процеси через показник доданої вартості і, отже, задавати і контролювати рівень ефективності. Процесний підхід до управління економічною стійкістю – це процес розроблення та реалізації управлінських рішень стратегічного й оперативного характеру, які забезпечують стабільне функціонування та розвиток підприємства [15].

Огляд економічної літератури показав, що економічна стійкість підприємства розглядається здебільшого через такі характеристики, як стан рівноваги підприємства; сукупність взаємопов'язаних і взаємообумовлених структурних складових, об'єднаних однією метою; здатність зберігати свою цілісність і створювати передумови для розвитку; здатність оптимально використовувати свій потенціал; здатність не відхилятися від свого статичного або динамічного стану; стан підприємства, при якому зберігається здатність ефективного функціонування і стабільного прогресивного розвитку та ін. Окремі науковці характеризують економічну стійкість підприємства як вже стабільне й успішне його функціонування, швидке реагування на зміну ситуацій, що виникають у зовнішньому та внутрішньому середовищі. На нашу думку, наведені ознаки характеризують скоріше досягнуту, планову чи бажану економічну стійкість, а не безпосередньо зміст даного поняття.

Висновки та пропозиції. Таким чином, єдності думок щодо визначення поняття «економічна стійкість підприємства» поки не досягнуто. На наш погляд, найбільш доцільним є трактування сутності цього поняття на основі імперативів стійкого (сталого) розвитку економіки з врахуванням надбань системного та процесного підходу до управління. Отже, економічна стійкість підприємства, як інтегральний показник його стану, повинна характеризувати рівень ефективності та цілісності взаємозв'язків внутрішньо- та зовнішньогосподарських процесів на підприємстві.

Узагальнюючи проведені дослідження, вважаємо, що, насамперед, економічна стійкість підприємства характеризує здатність його господарської системи забезпечити перманентно ефективний стан його функціонування та гнучко реагувати на різноманітні збурення у зовнішньому та внутрішньому середовищі. Під перманентно ефективним станом ми розуміємо здатність підприємства відновлюватись після таких збурень чи переходити на новий етап стійкого розвитку.

Список літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь :ВТФ «Перун», 2002 – 1440 с.
2. Развитие [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://ru.wikipedia.org/wiki/Развитие>.
3. Раєвнева О.В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізм, моделі: [Монографія] / О.В. Раєвнева – Ч. : ВД «ІНЖЕК», 2006. – 496 с.
4. Мочерний С.В., Ларіна Я.С., Устенко О.А., Юрій С.І.Е45 Економічний енциклопедичний словник: У 2 т., Т.2 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів : Світ, 2005. – 616 с.
5. Енциклопедія інновацій, [за ред. Романа Дяківа, КНТЕУ] – К. : міжнародна економічна фундація, нац. торг.-екон. ун-т 2012. – 600 с.
6. Опалько В.В. Імперативи сталого глобального розвитку / В.В. Опалько // Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». – 2012. – № 4 (217) – С. 22–29.
7. Фещур Р.В., Баранівська Х.С. Економічна стійкість підприємства – становлення понятійного базису / Р.В. Фещур, Х.С. Баранівська // Видавництво «Львівська політехніка». – 2010. – № 684. – С. 284–290.
8. Анпилов С.М. Экономическое содержание устойчивости развития современного предприятия / Анпилов С.М. // Вестник СамГУ. – 2012. – № 1 (92) – С. 5–11.

9. Устойчивое развитие [Электронный ресурс] – Режим доступа : http://ru.wikipedia.org/wiki/Устойчивое_развитие.
10. Поверляк Т.І. Визначення понять «економічна стабільність» та «економічна стійкість» [Электронный ресурс] – Режим доступа : <http://intkonf.org/poverlyak-t-i-viznachennya-ponyat-ekonomichna-stabilnist-ta-ekonomichna-stiykist/>.
11. Гукалова Е.А., Федотова Е.Б. Категория финансовой устойчивости в контексте современных методологических дискуссий Научный журнал КубГАУ. – 2009. – № 46(2). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://rus.neicon.ru:8080/xmlui/handle/123456789/2018>.
12. Кочетков С.А., Тихомиров С.В. Финансовая устойчивость как экономическая категория и ее роль в хозяйственном механизме предприятия / С.А. Кочетков, С.В. Тихомиров // Экономические науки «Современные наукоемкие технологии. Региональное приложение». – 2013. – № 2 (34). – С. 57–65.
13. Леонова Е.А. Финансовая устойчивость предприятий и направления ее повышения в современной России Специальность 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит : Автореферат диссертации на соискание учёной степени кандидата экономических наук, Москва. – 2012. – С. 29.
14. Большая экономическая энциклопедия – М. : Эксмо, 2007. – С. 816.
15. Сергеева О.В. Управління економічною стійкістю торговельного підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.04 / О.В. Сергеева. – Донецьк, 2009.

Заровная Е. Н.

Киевский национальный торгово-экономический университет

СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ СУЩНОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Резюме

Исследована семантическая сущность экономической устойчивости предприятия и хронология появления данного понятия. Проведено сравнение понятий стабильности и устойчивости, финансовая и экономическая устойчивость. Раскрыта взаимосвязь между устойчивым развитием предприятия и экономической устойчивостью.

Ключевые слова: экономическая устойчивость, экономическая стабильность, финансовая устойчивость, устойчивое развитие, предприятие.

Zarovna K. M.

Kyiv National University of Trade and Economics

SEMANTIC ANALYSIS OF THE ECONOMIC SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE

Summary

The semantic essence of economic sustainability of the enterprise and chronology of occurrence of the given concept was investigated. The concept of stability and sustainability, financial and economic stability were compared. The interrelation between the sustainable development of enterprises and economic sustainability was discovered.

Key words: economic sustainability, economic stability, financial sustainability, sustainable development, enterprise.

УДК 331.102

Зубрикiна М. В.

Донецкий державный университет управління

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ВУГЛЕДОБУВНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ СИСТЕМИ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Проаналізовано значення розвитку працівників як провідного та невід'ємного напрямку стратегічного управління персоналом. Визначено необхідність оцінки професійно-кваліфікаційного рівня працівників. Розглянуто сутність інтегрального показника рівня розвитку працівників. Надано перелік компетенцій, які мають бути притаманні виробничому персоналу для підвищення ефективності діяльності та досягнення стратегічних цілей розвитку підприємства. Запропоновано відповідні методичні рекомендації щодо оцінки поточного стану рівня розвитку персоналу підприємства.

Ключові слова: стратегічне управління персоналом, розвиток персоналу, компетенції, оцінка рівня розвитку персоналу.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день запорукою успішного розвитку підприємства є стратегічне управління персоналом, що, на думку автора, як головний напрямок має саме розвиток персоналу. Однак сучасна практика управління демонструє відсутність зацікавленості керівних кадрів у розвитку працівників, стимулюванні їх професійно-кваліфікаційного зростання. Нівелю-

вання даної проблеми зазвичай пояснюється браком коштів на впровадження програм розвитку персоналу, а також нерозумінням стратегічного значення даного напрямку управління персоналом як передумови довгострокового успішного розвитку підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато уваги вивченню компетенційно-орієнтовано-